

CZU: 316.6

Simion Simion Dănuț

**VULGARITATEA - MANIFESTARI CONTEMPORANE. NECESITATE SAU
DEZAPROBARE SOCIALA**

**THE VULGARITY OF CONTEMPORARY MANIFESTATIONS. SOCIAL NECESSITY
OR DISAPPROVAL**

Rezumat

Înjurătura este un lucru bun sau este un lucru rău? În esență este o nebunie, o stare de spirit, un moft sau un comportament rău asimilat din familie, școală, societate. Înjurătura este, prin definiție, un act agresiv asupra altei persoane. Impactul acesteia depinde în întregime de context. Se știe că funcțiile vulgarității verbale și ale faptelor legate de ea depind în mare măsură de vârstă și de gen. Vulgaritatea este un fenomen de comunicare psiho-socială semnificativ care are loc în medii diferite, în contexte diferite, între bărbați și femei, precum și în cadrul diferitelor categorii de vârstă. De ce oamenii folosesc agresivitatea verbală și cum apare ea în fapt? În acest articol încercăm să realizăm o descriere a mecanismelor de vulgaritate verbală și să vedem dacă acest fenomen îi pot fi atribuite nu doar valori negative ci și unele pozitive.

Cuvinte-cheie: vulgaritate verbală, limbajul violent, înjurătură, violență verbală, decență.

Abstract

Swearing is by definition an aggressive, transgressive act. Its impact depends entirely on context. It is known, that the actual functions of verbal vulgarity and facts relating to them depend by the age and gender. Vulgarity is a significant psycho-social communication phenomenon that occurs in different environments, contexts, between men and women as well as across different age groups. Why people use verbal vulgarisms and how do they actually use them? In this article we try to do a detailed description of the mechanisms of verbal vulgarity. With this research maybe the phenomenon of verbal vulgarity could be better understood. Is it possible to see a good value in vulgarity.

Key-words: *verbal vulgarity, violent language, swearing, verbal violence, decency*

Problema ”limbajului colorat” a fost studiată îndelung de către psihologi și sociologi chiar dacă, începuturile conștientizării acestui fenomen la începutul anilor 1900 au pornit mai mult dinspre lingvistică, sociologie și antropologie. Limbajul violent, îl folosim în acest context cu sensul de vulgaritate, trivialitate și argou nicidecum în sensul de comunicare agresivă.

În casă prin radio sau televiziune, în spațiul public sau privat, în ziarele de scandal sau grafitti pe ziduri și garduri suntem martorii fără de precedent a unei invazii a vulgarității în societatea noastră și nu cred că mai există loc în care să scapi de vulgaritate. Înseamnă oare acest lucru o degradare a societății în care trăim, o pierdere a valorilor naționale și universale. Să fi apărut cumva o desensibilizare a oamenilor la limbajul violent sau vulgar pentru a mai reacționa împotriva acestuia. Nostalgicii ar spune că este un fenomen frecvent în aceste noi timpuri. Cuvintele, gesturile nu mai sunt pline de spiritualitate, în așa fel încât să-l facă pe cel de lângă noi mai bun. Nu ne mai apropiem atât de sincer unii de alții spun unele voci iar altele cred că acel nobil sentiment al iubirii față de semeni tinde să se stingă încet printr-o perversiune a sufletului.

Vulguritatea este considerată de biserică, nu doar de cea creștin ortodoxă un păcat care este indus în om de cel necurat, de diavolul însuși. Preoții consideră că diavolii sunt cei care de multe ori ajung să îi inspire pe oameni să fie vulgari și obsceni, să cadă în păcat pentru că în acest mod să ajungă să nu mai fie pe placul iubirii lui Dumnezeu. Este un păcat fiindcă ea ajunge să pervertească gândirea și vocabularul integru al credinciosului în drumul lui către pioșenie.

Termenii de argou, de vulgaritate, obscenitatea și violența verbală au devenit ceva obișnuit astăzi. Asta e fapt, dar să afirmăm că vulgaritatea nu a existat e greu de spus. Dintotdeauna oamenii au reacționat la mediul înconjurător, iar mai apoi la cel social într-o manieră unică. Cu cât societățile au evoluat mai mult cu atât „nuanțarea”, limbajului și vulgaritatea au crescut. Strigătele, amenințările și blestemele sunt precedate de vulgaritate și au existat încă de la începutul primelor forme de organizare umană.

Folosirea limbajului vulgar este la fel de veche ca și folosirea limbajului obișnuit, acestea au evoluat practic împreună. De asemenea se știe că cele mai multe expresii vulgare fac aluzie în principal la organele genitale ale omului și la actul procreației, vulgarul nu este conștient de propria obsesie și își consideră comportamentul normal și cât se poate de firesc. Societatea din zilele noastre tinde spre un fel de legalizare a vulgarității. El deviază din limbajul general ca o formă opoziționistă și ca o metodă de a da sens lucrurilor neacceptate ori privite din partea societății ca fiind lucruri interzise. În acest caz, când se formează o interdicție, apare de regulă și o grupare ascunsă care folosește un limbaj specific lor în opoziție cu linia normalității. Cu cât societatea și cultura erau mai conservatoare, cu atât cenzura era mai puternică. Iar revolta în cenzură răbufnește în lipsa oricărei soluții în vulgaritate.

În educație sa pus accentul pe asimilarea unui limbaj frumos al formabililor, unul față de celălalt, să se folosească cuvinte frumoase, să fie un respect reciproc dar nu s-a luat în seamă că există, în fiecare om, o sămânță, mai mică sau mai mare, de energie, care se acumulează și, tot crește. Această acumulare de energie educația a încercat să o ascundă sau să-i atribuie valențe negative asemenea bisericii considerând-o un păcat, o manifestare ce nu-și are locul în acel

context educațional. Atunci oamenii au găsit o altă cale, prin glume și bancuri să exprime ceea ce era interzis, aceasta fiind pentru ei o refulare, o manifestare a libertății lor. Astăzi prin procesul migrației prin impactul cultural al schimbării țării de origine și accesarea la un alt statut social, politic și administrativ, morala religioasă și conversia profesională pot duce de cele mai multe ori la violență, la apariția în cele din urmă a vulgarității verbale. E mult mai ușor să înjuri decât să cauți alternative pașnice. Înjurăturile pot duce la comportament agresiv, la bullying și discriminare și nu în puține cazuri chiar la crime. De asemenea aproape fiecare profesie are propriul ei limbaj vulgar iar folosirea cuvintelor vulgare determină, în unele situații, legături mult mai strânse între oameni, dispărând astfel formalitatea și facilitând din plin comunicarea. Cuvintele vulgare într-un anumit context șterg cu ușurință granițele. Cuvintele vulgare sunt legate și de geografia și cultura fiecărei țări. Trebuie subliniat că în fiecare țară, având culturi diferite, folosirea cuvintelor vulgare este diferită. Un lucru destul de interesant este faptul că indici mai noi în studierea acestui fenomen în contradicție cu percepția zilnică nu indică deloc faptul că cultura noastră devine "mai rea" în ceea ce privește limbajul vulgar, poate doar ceva mai mult mediatizată.

Astăzi cu regret putem auzi copii mici apelând la cuvinte inadecvate, frecvența utilizării acestui tip de limbaj fiind în creștere permanentă. Nu știm cu exactitate când apare vulgaritatea la copii, putem să intuim că o dată cu achiziția limbajului și dezvoltarea lui în reacție cu mediul exterior, atunci când nu se pot exprima îndeajuns pe o situație tensionată copii folosesc nu doar agresivitatea fizică pentru a face față ci și vulgaritatea verbală. Vulgaritatea la copii este o stare de rebeliune. Una dintre primele forme ale manifestării rebeliunii a fost din cele mai vechi timpuri vulgaritatea și înjurătura. Prin rebeliune copilul se simte cât se poate de liber exprimându-și din plin adevăratele sentimente față de evenimentele sau situațiile ce au loc în jurul lui. Copii nu sunt totuși rupți de părinți sau educatori și mai târziu de profesori astfel încât, pentru că ele există, să nu preia acele modele alternative de reacționare la o situație complexă printr-un limbaj decent. Având în jurul lor alte exemple de comportament, uneori rele, alteori bune, le vor încerca fără ezitare fără să țină cont prea mult de consecințe. Controlul asupra propriei persoane se învață prin exemplu. Libertatea se manifestă și în limbajul pe care fiecare din noi îl folosim. Avem libertatea să folosim orice tip de limbaj dar acest lucru nu înseamnă că limbajul vulgar este întotdeauna o expresie a libertății noastre.

Curiozitatea și rușinea copilului îl pot face să își însușească un cuvânt sau o expresie, chiar dacă nu îi știe cu adevărat sensul. Auzind un anumit lucru la maturi sau la cei de vârsta sa, i se pare interesant și începe să-l folosească abuzând de el, chiar dacă nu știe ce înseamnă, care îi este sensul și ce reprezintă cu adevărat. Internetul este plin de asemenea situații „haidose,..” Învațarea în cadrul familiei este procesul prin care copilul adoptă un comportament și atitudini specifice. De aceea, părinții și familia apropiată întotdeauna trebuie să aibă grijă la ceea ce discută de față cu copilul. De multe ori însă fără intenție, adultul poate scăpa unele înjurături de față cu minorul. Curios și atras de noutatea acestora de faptul că acesta este un cuvânt „interzis” le va adopta cu ușurință. Mediul în care se dezvoltă copilul, este terenul unde acesta învață și preia primele elemente de limbaj și comportament. Dacă copilul ascultă în mod frecvent cuvinte vulgare aceasta îl determină în cele din urmă să utilizeze un astfel de limbaj vulgar, nu doar de față cu părinții, ci și față de alți copii riscând creșterea în violența fizică și agresivitate în acel mediu. Familia e recomandat să se ferească de un astfel de comportament vulgar. Adultului într-un anumit context îi poate da o senzație de descărcare însă, pe de altă parte, poate duce la violență fizică. Dacă copilul indiferent de gen asistă la limbajul vulgar frecvent în cele mai dese cazuri duce la o schimbare acută de comportament. Așadar drumul de la vorbirea vulgară la agresivitatea fizică este unul foarte scurt. Nu avem cum să cerem tuturor familiilor să se încadreze în niște norme sau linii trasate de societate, știm bine ce se întâmplă cu impunerea, însă niște reguli de bună creștere ar trebui cu siguranță urmate.

Vulgaritate în familie este un concept extrem de amplu pornind de la limbajul vulgar asupra tuturor membrilor, violența domestică, înțeleasă ca violență ce apare între parteneri, fie ei soți sau concubini până la violență asupra copiilor, bătrânilor sau altor rude. Răzbuirea la adulți mereu s-a manifestat prin vulgaritate și înjurătură. Vulgaritatea apare așadar și ca o modalitate de a îl submina pe adversar. Pe măsură ce crește, copilul se va identifica cu alte modele, îndepărtându-se de familie, fiind astfel mai ușor influențat de grupul de prieteni și colegi.

O altă sursă care ajută la dezvoltarea limbajului vulgar la copii o reprezintă locul de joacă, gașca în multe situații și grupul de prieteni. Nu avem cum să ne ferim copiii de toate relele din lume, dar putem încerca să prevenim măcar o parte dintre ele, incluzând aici și vulgaritatea verbală. De obicei, copiii fac exact lucrul care li se interzice fără a avea ceva de pierdut sau de câștigat e pur teribilism, specific de altfel vârstei lor de dezvoltare. Observându-și semenii cred că limbajul vulgar îi face să pară mai maturi, să fie mai puternici, fără frică și mereu învingători, ei vor să fie astfel priviți. Adaptarea la un nou colectiv școlar poate trece și nu de puține ori prin vulgaritate. Dacă familia nu își face timp să discute pe marginea acestui subiect din timp, vor avea copii cu abateri grave de comportament pentru că așa cum știm vulgaritatea limbajului atrage ca un magnet violența și agresivitate.

Școala este și ea la rândul ei un mediu competitiv cu atât mai mult cu cât sistemul nostru de învățământ nu este întotdeauna un mediu prielnic dezvoltării armonioase ci din contră copii îl percep ca fiind frustrant, apar evaluările, testele, sarcini din ce în ce mai dificile cu fiecare an dar și mult mai puțin timp liber; un mediu în care cultura de argou înflorește. Conflictul cu școala este vechi de când lumea iar situația incită la rebeliune, nesupunere și protest. Copii caută căi prin care să-și arate protestul față de putere, iar primii ce le stau în cale sunt profesorii; subiect de revoltă, dar și a extrapolării neajunsurilor din societate.

De asemenea, în școală, copiii cei mai mari, adolescenții, sunt priviți de către cei mici cu admirație și respect, iar atitudinea și limbajul acestora sunt modele importante. Alte modele copii le preiau din viața publică sau televiziune, iar dacă ne uităm la piața media vedem că ea nu promovează acele modele cu rol formator ci mai degrabă indivizi de o calitate intelectuală îndoielnică ce sau îmbogățit ușor peste noapte cu un limbaj extrem de violent. Iar noi știm că acest tip de vulgaritate exercită o atracție nemaipomenită pentru copii. Televizorul, radioul și computerul iată trei surse elementare de informare ce pot induce și promova într-un anumit context nu doar valori pozitive ci și comportamente agresive. Ajungem de asemenea în cadrul vulgarității la copii și la o soluție pentru toate acestea iar soluția nu e decât una: părinții și copii ar trebui să aibă o relație deschisă, bazată pe încredere și comunicare. Într-un asemenea tip de relație copilul se va apropia de adult și-l va aborda cerându-i opinia. Ce înseamnă respectivul lucru, cuvânt, care este semnificația lui reală și mai ales dacă îl poate folosi. Explicația primită nu trebuie cenzurată, se explică situația, contextul și de ce oamenii folosesc acele injurii și care este alternativa și calea decentă de urmat. Să nu uităm că prevenirea trebuie să se facă încă din copilărie. Studii noi plasează de această dată vulgaritatea într-un alt tip de context rupând legătura cu statutul social sau originea geografică. Sa constatat că persoanele care folosesc limbajul vulgar și jură pot avea, de fapt nu doar o inteligență verbală mai mare ci și un IQ pe măsură. Vorbitorii care folosesc cuvinte tabu înțeleg natura lor expresivă și distincțiile nuanțate, ceea ce implică prezența unei aptitudini lingvistice mai potrivite. Să nu mai vorbim de alte studii care au constatat că înjurătura poate ameliora stări acute de boală sau o anumită durere. Vulgaritatea mai este un factor de promovare a masculinității. Femeile contestă dar și sunt atrase în aceeași măsură de vulgaritatea masculină.

Suntem nu doar persoane care învață prin imitație. Suntem producători de cultură iar cultura a fost de-a lungul vremii acel teren în care vulgaritatea a căpătat nuanțe extraordinare. În teatru, ca de altfel și în mass-media, se folosește limbajul vulgar ca o metaforă. Ion Creangă marele povestitor aduce în prim plan și nu o singură dată ideea că, la urma urmei, tot ce este în

viață este compus din sexualitate și atunci, dacă așa stau lucrurile oare nu ar trebui să se folosească în mod liber și nu să fim atât de ipocriți. Compoziția vulgarității verbale artistice o întâlnim la mulți scriitori, Mihai Eminescu a fost unul dintre ei dar iar printre cei mai noi îl găsim pe poetul Emil Brumaru. Unul din motivele pentru care adulții la mici petreceri dar și în teatru se folosesc cuvinte vulgare este spre amuzament, pentru a schimba atmosfera și a pentru a se bucura. Aici se pot adăuga și glumele, bancurile care, cu cât sunt mai porcoase, cu cât sunt mai excitante, cu atât mai mult captează atenția și persoanele participante se simt bine, tocmai pentru că pot să vorbească altfel decât le este permis în societate.

Limbaajului vulgar la adulți mai are și rolul de a atrage atenția asupra anumitor derapaje din societate. Atitudinea civică se poate exprima și prin vulgaritate verbală mai ales atunci când într-o societate ce a ajuns la o masă critică factorii de decizie nu reacționează. Atitudinea civică se poate exprima prin „REZIST.„ dar și prin „MUIE...XXX.„ prin „MeToo.„ dar și prin "Je suis Charlie". Normalizarea înjurăturilor și a vulgarității însă nu trebuie acceptată ci doar tolerată contextual și/sau situațional.

Sunt unii care folosesc cuvintele vulgare într-un mod direct și puternic, nu doar ca să se impună, ci ca să arate că ei sunt într-o situație foarte bună însă astfel de oameni sunt mult mai vulnerabili, deoarece de fapt ei folosesc acest limbaj vulgar ca un mecanism de apărare, ce ascunde problema lor interioară. Dezamăgirile aduc frustrarea iar aceste frustrări cu cât sunt mai multe, omul resimte această energie de a se detensiona. Vulgaritatea este omniprezentă spunem cuvinte vulgare de îndată ce vorbim și continuăm să înjurăm pe tot parcursul vieții chiar și atunci când ajungem în declin mintal și facem acest lucru cu o rată de aproximativ un cuvânt vulgar la 200 de cuvinte. Această rată diferă dramatic în rândul grupurilor de vârstă, se înjură mai mult la tinerețe și mai puțin la bătrânețe; între sexe, bărbații înjură mai des decât femeile și cel mai important înjurătura diferă ca frecvență și intensitate de la un individ la altul.

Vulgaritatea, înjurătura este, prin definiție, un act agresiv, transgresiv, impactul acestuia depinzând în întregime de context. Există o mare diferență între a privi pe cineva cum înjură la televizor și altcineva cum înjură în afara unei școli primare. Avem atitudini diferite de înjurătură pentru că contextul este diferit. Modificarea contextului modifică percepția. Cuvintele vulgare tind să fie cuvinte emoționale, iar emoțiile ne atrag atenția și o mențin. În același context caracterul distinctiv al cuvintelor tabu ne ajută să le reamintim mult mai ușor. Schimbarea contextului în care are loc vulgaritatea poate schimba modul în care îl exprimăm, una e în biserică alta este pe stradă alta e împreună cu prietenii. Înjurătura este o încălcare a tabuului cu rolul de a enfatiza o emoție - durere, surpriza, frustrare etc. Vulgaritatea și înjurătura sunt parte integranta a comportamentului și sunt proiectate de către natura umană să atragă atenția.

În general, cuvintele care definesc lucruri vulgare sunt considerate cuvinte vulgare. Dar nu toate. Ca să fie vulgar, cuvântul trebuie să fie popular, contextual și folosit de oameni pe care îi consideri situațional inferiori sau nu ție. Vulgaritatea este, în definitiv, o ipostază a violenței. Conceptul de limbaj vulgar este unul subiectiv, referindu-se la acele cuvinte sau expresii care ne duc, deseori, cu gândul la conotațiile sexuale sau negative ale acestora. Desigur, catalogarea unor expresii ca fiind vulgare nu rămâne total în sfera subiectivului, ci ne sunt oferite anumite linii pentru a putea defini limbajul vulgar. Limbaajul vulgar cuprinde înjurăturile și expresiile care au o conotație sexuală, pe scurt, partea limbii pe care societatea nu o considera neapărat civilizată. Dicționarul explicativ al limbii române definește vulgaritate ca pe o bătărănie, grosolanie, impolitețe, indelicatete, mahalagism, mitocănie, mârănie, mojie, necuviință, nepolitețe, țărănie, necioprire. Un act de imoralitate, impudorie, indecență, necuviință, nerușinare, obscenitate, pornografie, scabrozitate și trivialitate pe când cuvântul opus decența: semnifică buna-cuviință și pudoarea.

În urma unor numeroase studii de caz și experimente, s-a descoperit că limbajul vulgar este deseori strâns legat de comportamentul persoanei. Înjurătura este corelată pozitiv cu

extroversiunea. Așadar, o persoană care folosește acest tip de limbaj este mai predispusă spre agresivitate dar nu întotdeauna. Pe lângă riscul de a deveni persoane agresive, trebuie să menționăm că a folosi un limbaj vulgar nu este plăcut pentru cei din jur, nu este elegant și nici nu face o persoană să para mai inteligentă. Vulgaritatea poate fi așadar domestică, social-publică, cultural-artistică, ce ține de profesie, de viața de cuplu, de strategia de supraviețuire, de motivare și încurajare pentru depășirea anumitor obstacole, poate ține de boala psihofiziologică și poate fi contextuală. Pe termen lung poate răni, duce la depresie, anxietate și chiar suicid. Cu cât petrecem mai mult timp într-un mediu nociv, cu atât suntem mai înclinați să ne însușim comportamente indezirabile. Bine ar fi ca în folosirea cuvintelor, dar și în toate manifestările noastre, să ne comportăm cu decență și responsabilitate. Decența până la urmă se învață! Este normal ca oamenii să știe cum să jure pentru a nu crea rupturi în relațiile umane.

Cei care suferă de sindromul Tourette sau de afazie nu pot vorbi fluent dar pot să înjure perfect pentru a-și exprima emoțiile, ambele boli sunt cauzate de leziuni cerebrale - astfel este întărită ideea "în rădăcinării" vulgarității și a înjurăturii în mințile noastre; avem însă pe de altă parte educația. Folosirea înjurăturii într-un context banal este frecventă, și prin acceptarea ei de către emițător și receptor se subliniază apropierea celor doi. Când înjurătura sau cuvintele triviale se suprapun pe un canal de comunicare între oameni care nu se cunosc automat se șterg diferențele, statutul social, educațional, cognitiv al fiecăruia se estompează, se trece în registrul colocvial și apare astfel o diferență ce poate fi gestionată cu succes. Dar iarăși vorbim de context și de personalitatea fiecăruia. Fără acordul receptorului vulgaritatea se poate transforma cu ușurință într-o avalanșă distructivă. Vulgaritatea ca și noi oamenii poartă cu sine povara dualității câteodată e bună altă dată e distructivă pentru ca în final noi să fim cei care alegem.

Bibliografie

1. Daniel Cornea, Sexualitatea. O privire din tinda Bisericii. Editura Christiana, 2004.
2. Florin Ardelean, Seducția: voluptate, cruzime și amăgire. București, 2017.
3. Jay T, Jay K. Taboo Word Fluency and Knowledge of Slurs and General Pejoratives: Deconstructing The Poverty-Of-Vocabulary Myth. Language Sciences. 2015.
4. Petelean A., Managementul conflictelor. Forme viciate în negocierea conflictelor, Tg.-Mureș, 2005.
5. Phillippe Treatrick, Helene Silvern, La limita vulgarității: mic tratat de mare pudoare. București, 2010.
6. Tudor Ocativan, Ioan Barbu, Tratat de înjurături. Editura Oscar print, 1997.
7. Vasilios Bacoianis, Cum abordăm tema sexualității. O perspectivă ortodoxă asupra relațiilor conjugale, preconjugale și extraconjugale. Editura De Suflet, 2013.
8. <https://dexonline.ro/definitie/vulgaritate>
9. <https://www.sciencealert.com/swearing-is-a-sign-of-more-intelligence-not-less-say-scientists>
10. <https://www.scientificamerican.com/article/is-swearing-a-sign-of-a-limited-vocabulary>